

הצבי ודעצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • חג הפסח תשפ"ב

גליון מס' 57 • שנה ב'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

מקל' נוספת, ולכן כל המרבה לספר ביציאת מצרים היינו שמוסיף ביציאה עוד פרט הרי זה משובח כלומר אותו אדם משתבח עתה ביותר.

חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים והמשפטים וכו', אף אתה אמור לו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. צ"ב הרי שאל לבאר לו דברים רבים עדות חוקים ומשפטים ומה זאת שפוטרים אותו בקיצור אמרים אין מפטירין אחר הפסח ותו לא, וכי זו תשובה על כל שאלותיו, ועוד הול' אף אתה חשב כי כי תשובה הוא מבקש למה נקט אמור לו. וי"ל בדרך צחות בעל ההגדה מדבר כאן בליל פסח ליל התקדש החג ואביו קורא את ההגדה בהתעלות רוחנית פניו להבים וכולו אומר מוחין דגדלות, והנה בא זה הבה חכם ששב זה עתה מן הישיבה ומתחיל לפלפל עמו בהלכות וחקירות 'לומדות' וכו', אף אתה אמור לו אין עתה העת לכך ברצוני שישאר טעם בח' הגדלות בנשמתו כפי שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן כדי שישאר טעם הפסח בפיו, חקירותיו וסברותיו תאמר מחר ואז אקשיב לך.

שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותנו. הכונה על לבן כדמפרש לקמן צא ולמד מה ביקש לבן וכו', אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו כדפירש'י בפ' כי תבא [דברים כו ה] ארמי אובד אבי וירד מצרימה - ועוד אחרים באו עלינו לבלותנו שאחרי זאת ירד יעקב למצרים.

ולבן ביקש לעקור את חבל. לבן הוא בלעם הארמי כתרגום יונתן פ' בלק עה"פ וישלח מלאכים אל בלעם [במדבר כב ה] ושדר עוגדנין לות לבן ארמי הוא בלעם דבעא למבלוע ית עמא בתי ישראל, והוא שביקש לעקור את הכל כדפירש'י עה"פ זה שלש רגלים [שם כב כח] - רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה.

הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות. צ"ב מאי בעי ראב"ע בזה שהוא כבן שבעים שנה הרי למעשה לא היה בן ע' שנה לשיטת תלמוד בבלי אלא כבן י"ח או בן ט"ז כמו"ש המפרשים וא"כ מה לו להלין שלא קבלו את דרשתו, ואם כשיטת הירושלמי שהיה בן ע' למה אמר כבן שבעים בכ"ף הדמיון. וי"ל הנה איתא בגמ' [יבמות טז:] פסוק זה שר העולם אמרו נער הייתי גם זקנתי מאן אמריה אילימא קב"ה מי איכא זקנה קמיה ואלא דוד אמריה מי קשיש כולי האי אלא שמע מינה שר העולם אמרו, וכתבו התוס' שהוא מלאך מט"ט, וכתבו המקובלים עי' רגל ישרה ערך מט"ט שהוא ביציאה נקרא נער וכשהוא עולה לבריאה נקרא זקן, והנה בריאה הוא למעלה מיצירה לכן לבריאה צריך

הנבראים הנמצאים באופן שלא יצטרכו לשום מזון ומחיה, אבל הכל עשה יפה בחכמתו, מחמת הנצרך להוציא מן המאכל את הניצוץ הקדוש אשר בו, וזה נעשה ע"י אכילת האדם איש הישראלי האוכל את המאכל על מנת שילך בכח האכילה לעבוד את השי"ת ומכין בה לשם שמים, שאז מוציא ממאכלו את הניצוץ הקדוש שיש בתוכו, שע"ז היה רצונו יתברך בעת הבריאה. וז"ש רעבים גם צמאים, שמשום זה הוצרך הקב"ה לברוא את העולם באופן שיהיה רעבים גם צמאים, כדי שנפשם בהם תתעטף, ר"ל כי נפשם נתעטף במאכל ע"י הניצוץ הקדוש שיש בתוכו ע"כ. וז"ש הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, פ' בצאתם ממצרים היה לחמם לחם עוני, כי כבר לא היה בו שום ניצוץ קדושה, לפיכך נאלצו ויצאו משם כי תמה מלאכת בירור הניצוצות. ואמר זאת ע"ד משל, כלומר כמו כן אנו מקוים כהיום הזה שאנחנו בסוף הגלות וכבר ליקטנו כל ניצוץ הקדושה שלצורכם גלינו מארצנו, ומעתה אין לנו ענין באכילה אלא בשביל לזכות במצות הכנסת אורחים כל דכפין וכו' אבל כשלעצמו לשנה הבאה כבר נהיה בני חורין ובארץ ישראל, כי כבר נתקן הכל בגלות.

כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. המצוה היא לספר ביציאת מצרים תמיד כל ימות השנה אבל הרי "זה" היינו מ"ש בעבור זה בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך ומרור באצבע 'בעבור זה', הוא המשובח יותר מכל השנה.

בכל דור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים [פסחים טז:]. צ"ב האין יראה את עצמו כאילו יצא ממצרים והוא לא היה שם מעולם, גם מהו אמרו לראות את 'עצמו', ועוד אמרו כאילו הוא יצא וכו' מאי 'הוא' דייקא הרי כל ישראל יצאו ממצרים. ויש לבאר הכונה על כל איש יחיד, פ' שיצא מעצמו מן המיצר המקיף אותו ואת נפשו ויכיר את מהותו האמיתית הנתונה במיצר של גופו, וזהו לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים היינו המיצר הפרטי שלו. ועבודה זו ניתנת בכל שנה ושנה כמו"ש אור החיים עה"פ אל מוציאם ממצרים [במדבר כג כב], אמר מוציאם, ולא הוציאם, על דרך אומרים ז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, על כן אמרו יודעי פנימיות התורה, כי כל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה, ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים, והוא אומרו אל מוציאם, כי לא יציאה ראשונה לבד, אלא בכל שנה ושנה מוציאם.

נמצא לפי"ז בכל שנה ושנה יוצא אדם ממצרים במדה שלא תיקן בשנה הקודמת וכל בכל שנה נוסף והולך ביציאתו ממצרים אעפ"י שכבר בשנה שעברה יצא אבל השתא יצא

פסח

בדיקת חמץ. ענין בדיקת חמץ שמניחים עשרה פתיתים ואח"כ מבערים אותם להראות שהחטאים הנוחן שם מאת נורא עלילה כדי לבא לידי תשובה ולבערם וכמו"ש בספה"ק פ' הברכה הרוצה בתשובה והבן.

בדיקת חמץ. מצוה לאור הנר וילפינן לה בגמ' [פסחים ז:] וחיפוש מנרות דכתיב בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות. הנה עיקר הבדיקה תכליתה לבער את השאור שבעיסה כדאמר בגמ' [ברכות יז:] רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ופירש"י יצה"ר, י"ל רמז נרו"ת עולה בגימ' שאור בעיס"ה עם ב' תיבות.

סיום מסכת. טעם לסיום מסכת בערב פסח י"ל על שם שאומרים ביה"ר של שריפת חמץ וכל הסט"א וכו' כעשן תכלה וכו'. ואותו סט"א היינו סמא"ל ר"ת סיום מסכת אל' לעשות כמו"ש בספה"ק, א"כ ע"י הסיום מבערים את הסט"א כמו שריפת חמץ.

זמן חרותנו. י"ל הכונה שיהא רושם קדושת הימים האלו נחרת בלבנו בימי הפסח ונשאר לכל ימות השנה, מלשון חרות על הלוחות [שמות לב טז], וזהו זמן חרותנו.

הגדה של פסח

הא לחמא עניא. הנה בספרי הראשונים הראב"ה ועוד איתא הגירסא כהא לחמא עניא, ועי' דרכי משה תע"ג ובמג"א, וי"ל רמז דהנה הרבה אמירות בהגדה סובב הולך על ענין שכינתא בגלותא ותפלה על הגאולה שלימה, וזהו כה"א שעולה כמנין שם הוי"ה. לחמא עניא, רמז לשכינה היא הנקראת דלה ועניה בגלות כי בכל צרתם לו צר, ומבקשים דלשנה הבאה נהיה בני חורין וכל זאת כדי לאוקמי שכינתא מעפרא.

הא לחמא עניא וכו'. מובאר בדברי הארז"ל [פ"ה שער הק"ש פ"ג] בכל הגאולות שנגאלו ישראל נקרא על שם העיקר אך אינה גאולה שלימה, כמו בבל מדוי' יון לא היה גאולה שלימה, כי נשארו קצת ניצוצות הקדושה שלא יכלו להתברר, אך נקרא גאולה, רק גאולת מצרים היתה גאולה שלימה, כי אז וינצלו את מצרים שעשאוהו כמצולה שאין בה דגים [ברכות ט:] ולא נשאר בהם שום ניצוץ קדושה והיתה גאולת השכינה לגמרי, משא"כ בשום גאולה אחרת. והנה נודע מה שפירש הבעש"ט עה"פ רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף [תהלים קז ה] כי באמת היה ביד הקב"ה לברוא את העולם ואת כל

כח זקנה וליצירה בלבד די בכח נער. הרי שמי שמקבל שררה צריך שיהיו בו ב' כוחות כי לעצור בימים לא ישמעו העם באמרו מי הוא בא למלוך עלינו הלא נער הוא, ולזקן ג"כ לא ישמעו המלעגים באמרו כבר זקן הוא זה ואין דעתו מיושבת, נמצא לפי"ז שצריך ב' כוחות גם צעיר בן י"ח וגם זקן, וזו היתה מעלתו של ראב"ע שהיה צעיר בכוחו ומראוהו כזקן וזהו שאמר הרי אני כבן שבעים שנה כלומר צעיר אנכי לימים ואעפ"כ יש לי מראה זקנה ואעפ"כ לא זכיתי וכו'.

ורב כמה שנאמר רבבה כצמח השדה נתתיך. צ"ב למה הוצרך להביא לימוד חדש על ריבוי העם, ולמדו מהכתוב שהביא ובני ישראל פרו וישרצו וירבו במאד מאד הרי מפורש שהיו רבים.

וירד מצרימה אנוס על פי הדיבור. מה ענין זה שהיה אנוס לכאן, י"ל דבא לתריך מאחר שראה מה עשה לו לבן הארמי למד יד שוב לגור בארצם של גויים, לכך מתריך כי היה אנוס על פי הדיבור.

נרצה. צ"ע אם הוא לשון כפרה כמו ונרצה לו לכפר עליו [ויקרא א' ד] או לשון רצון כמו ויפק רצון מו' [משלי ח, עי' אע"ז [ויקרא שם] ונרצה לו - יפיק רצון מהשם.

שביעי של פסח

אז ישיר משה. מדרש [ילקוט שמואל רמז רמא] ד"א למה באז, אמר משה באז קראתי תגר לפני הקב"ה שנאמר ומאז באתי אל פרעה, בלשון ססרתתי, בו בלשון אני מתקן ואקלס אותך. תמוה מה לו להזכיר תסאיו עתה שהיה מומא, י"ל באמת גם אז כשמיאן ללכת היתה כונתו לטובה לעורר רחמים שהיה יגאל את בניו, וז"ש באז ססרתני פ"ו מה שסרבתו אז היה כדי לקרב את הגאולה וכן עתה באז משורר אני על הגאולה. זה אלי ואנוהו. בגמ' [שבת קלא:] דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה. צ"ב מה זה היה להם לישראל בשעת הסכנה להזכיר בשירת הים ענין נוי מצוה דייקא. וי"ל הנה הענין דעיקר מצות ואנוהו שיהא גוף המצוה נאה ולא שציצפת הזהב המצוה במין אחר ואפילו בזה אינו נחשב נוי לגבי המצוה, וזוהו תריצו מה דאיתא גבי שופר

דצפחו זהב במקום הנחת פה פסול, והרמב"ן סבר דהטעם הוא משום דאיכא חציצה בין פה לשופר, וקשה הא דאמרין [סוכה לז.] כל לעותו אינו חוצץ, אך דעיקר מצות ואנוהו בשופר שיהא גוף השופר נאה ולא שציצפת אותו בזהב שהוא מין אחר ולכן חוצץ. ובעיקר ההידור בנוי מצוה צ"ב מה פשר הענין לנאות את גוף המצוה וכי ביופי גשמי חפץ הקב"ה, וי"ל נא"ה בגימ' נ"ו, נ"ו הוא בחי' גבורה ודינים כנועד שיש בפ"ר דינים ה' פעמים נ"ו, ובפער"ה שער השבת [פכ"ד] מבואר דלכן אומרים במוצ"ש ויהי נועם ה"א עליו"ן סמוך לשיר של פנעמי ויהי' בגמ' א"ל, א"ל

דרשת שבת הגדול אשר דרש כ"ק אדמו"ר שליט"א בבית מדרשו בהאי שתא

בין בזמנה בין שלא בזמנה. עוד זאת מצונו בסי' של"א סק"ח וז"ל, כתב ב"י ביו"ד סי' רס"ד בשם רשב"ץ שתינוק שהיה חולה ונתרפא לא ימולו ביום ה' דשמו יצטרך לחלל שבת ביום ג' כמ"ש סי' רמ"ח גבי ספינה וכו'. כתב המג"א ולי נראה דבזמן הזה שאין רוחצין אותו לייאחש לזה דלא שכיח כלל שיחללו עליו שבת וגם ראב"ח מהסס בדיון זה, לכן אין להתיר להחלל בדבר מצוה.

העולה מכל הנ"ל דלעולם מצות מילה זמנה קבוע וכל שעתא עובר ולכן מילה דוחה איסור קביעת סעודה בע"ש ובחוק"מ, אך כשיש כנגדה מצות תשבייתו נדחית המילה מפניה כי חיוב תשבייתו חמיר טפי שכל שעתא עובר עליו משא"כ במילה וצריך ביאור טעמו.

בתחילה היה נ"ל לתריך דהמג"א אזיל בשיטת הרמב"ם וכמו שכתב וכן משמע ברמב"ם, והוא בהלכות חמץ ומצה [פ"ג ה"ח] לפיכך אם לא ביטל קודם שש ומשש שעות ולמעלה מצא חמץ שהיה דעתו עליו והיה בלבו ושכחו בשעת הביעור ולא ביערו הרי זה עבר על לא יראה ולא ימצא שהרי לא ביער ולא ביטל ואין הבטול עתה מועיל לו כלום לפי שאינו ברשותו והכתוב עשהו כאילו הוא ברשותו לחייבו משום לא יראה ולא ימצא, השגת הראב"ד - לפיכך אם לא ביטל קודם שש ומשש ולמעלה מצא חמץ הרי זה עובר על לא יראה ולא ימצא, א"א אולי סובר זה המחבר שהוא עובר משש שעות ולמעלה בלא יראה ולא ימצא ואינו כן דשבעת ימים כתיב. מבואר בדברי הרמ"ם דמשש שעות ומעלה עובר על לאו דבל יראה ולא ימצא כמו שהזכיר פנעמיים בהלכה זו וכן הבין הראב"ד בהשגתו, [אכן הרב המ"מ פליג ומפרש דלא זה הוא כונת הרמב"ם אבל פירושו דחוק], והנה זו שיטת רש"י עמ"ש בגמ' פסחים ו: שני דברים וכו' ועשאן הכתוב באילו הן ברשותו פירש"י להתחייב עליהן ולא פירש על מה מתחייב, אבל בב"ק כט: פירש להתחייב עליהן בכל יראה ובל ימצא. וא"כ שפיר כתב המג"א דכל שעתא ושעתא עובר עליו כונתו עובר מלבד ביטול מ"ע דתשבייתו גם לאו דבל יראה וכו' ולכן דוחה מילה.

ברם, תירוצו זה נסתר שכן בסימן תמ"ג ס"א כתב המג"א על דברי המחבר חמץ משש שעות ומעלה אסור בהנאה כתב במג"א ומ"מ אינו עובר עליו בכל יראה עד הלילה רק על מצות עשה דתשבייתו מגיד משנה פ"ג ע"כ, זו היא מחלוקת הראשונים והאחרונים וביבירור שיטה זו עי' מ"ב שם בשעת"צ אות א' ב' הרי דברי המ"מ בפירוש דברי הרמב"ם כן נתקבלו על דעתו וליא

לשינוי הסתירה בדבריו בדרך זו, אולי כונת המג"א במה שכתב וכ"מ ברמב"ם כונתו לפיכך כלל דרך זו, אולי כונת המג"א במה שכתב וכ"מ ברמב"ם כונתו למ"ש בפירוש המשנה ס"פ ר"א דמילה מסכת שבת פ"ו ו' ז"ל שאדם שעבר ולא מל את בנו ביום שמיני וכו' שיהא אחר שעבר יום הח' למילה לא נפטר מזו המצוה, אבל הוא מצווה ומוכרח למולו תמיד, וכל זמן שלא ימול אותו ויהיה ערל יהיה עובר על מצות עשה שהגיע זמנה וכשימול אותו תסור ממנו זאת העבירה ויעשה מצוה עכ"ל. מבואר בדבריו שאף מי שעבר ולא מל ביום השמיני יוכל להשלים מילה אף שלא בזמנה ותסור ממנו העבירה, ויסוד לדברים אלו יש להביא סס' הרוקח ה' סוכות ד"ה זמן גרמא וז"ל, כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות כמו סוכה ולולב שאם יעבור הזמן שוב אין לו תשלומין וכו' שהרי היום מופטור, אבל מילה שזמנה קבוע ביום השמיני ימול, לא הוי מצוה שזמן גרמא, שהרי אם לא ימול בזמנו כל הימים שיבאו תשלומין דיום שמיני יניחו ודמי לפ' א' דחגיגה ח'גראשון ונתפסטי ביום שני דכולה תשלומין דראשון ה' וכו' ולא דמי לתפילין דמילה כמו פדיון הים שיכול לפדות מבן ל' יום ואילך כל שעה שירצה אע"ג דמילה ביום ולא בלילה מיהו יש לה תשלומין וכו' ע"כ.

הנה מבואר מדבריו דמה שנאמר בתורה דיש דין מילה בשמיני וכמו"כ רק בשמיני הוא דוחה שבת ולא מילה שלא בזמנה, לא הוי פירוש דנאמר בזה ב' דיני מילה נפרדים א' בזמנה וא' שלא בזמנה, אלא דהמילה שלאחר זמנה היא אותה מצות מילה כמו בשמיני משש, ורק דהדין בזה הוא דאם מקיים מצות מילה בשמיני הרי זה דוחה שבת אבל אם אינו מקיים להאי מצות מילה בשמיני אין דין דחיה.

ובזה מובן מ"ש המג"א בהל' מגילה דמילה נדחית מפני מגילה כי אפשר למול בתשע"י, שכן מגילה שעתא קבועה ביום חיובה ואין לה תשלומין משא"כ מילה כנ"ל.

ויש להוסיף עוד דכד דייקת בלשון המג"א חילק בלשון גבי ערב פסח כתב תשבייתו חמיר טפי שכל שעתא 'עובר עליו' משא"כ במילה. וגבי מילה דמותר בע"ש כתב מקרי זמנה קבוע דכל שעתא ושעתא 'זמניה היא', וכ"כ גבי מילה בחול המועד דמותר אע"פ שעבר זמנה כל שעתא ושעתא 'זמנה הוא', והיינו דחמלק בין תשבייתו למילה, בתשבייתו כל שעתא ושעתא עובר עליו לכן חמיר טפי, ובמילה כל שעתא ושעתא זמניה הוא, ולכן תשבייתו דוחה מילה דחמיר טפי וא"ש.

במג"א ה'ל' פסח מצונו הלכתא בטעמא שנתקשו בו האחרונים, ולא עוד אלא שמצאו סתירה בדבריו ממ"ש הוא עצמו בהל' שבת, ומצאתי עוד מקומות שדבר בענין זה, ואולי פעמ"ז יש ליישב להלן בדבריו.

בשו"ע או"ח סימן תמ"ד ס"ז ההולך ביום ארבעה עשר לדבר מצוה, כגון למול את בנו או לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו, ונוכר שיש לו חמץ בביתו, אם יכול לחזור לביתו ולבער ולחזור למצותו, יחזור ויבער, ואם לאו, יבטלנו בלבו. כתב מגן אברהם שם סק"א ומשמע דאם הוא מתחלת שעה ו' ולמעלה דאינו ברשותו לבטל [פסחים ז:] יחזור מיד, וכן משמע ברמב"ם, משום דהאי עשה והאי עשה, ועשה דתשבייתו חמיר טפי שכל שעתא עובר עליו משא"כ במילה ע"כ. [משמע לכאורה אפי' אם ידחה המילה למחר]. הנה מה שכתב דכן משמע ברמב"ם סתם ולא פירש מקומו.

מבואר בדבריו שחיוב תשבייתו ביעור חמץ בערב פסח אחר שש שעות דוחה מצות מילה, ולכאורה הוא חידוש תמוה. ובמשנה ברורה שעה"צ סק"ד כתב וז"ל, ועיין באחרונים שגמגמו בדבריו שהרי מילה ג"כ החיוב בכל עת למול [ביום השמיני], ולענין הצדק עם המ"א, שבמילה אף שחיובה ביום השמיני מ"מ זמנה הוא כל היום אלא שזריזין מקדימין משא"כ העשה דתשבייתו הוא מתחיל תיכף לאחר חצות וא"כ חיובה קודם [בזמן], ואף דע"ז שביעור ממילא ידחה לבסוף המילה על יום אחר לית לן בה. וגם במילה שלא בזמנה שחיובה בכל רגע ורגע, מ"מ לא דמי לעשה דתשבייתו דלענין חמץ דכתיב אך ביום הראשון, ילפינן מינה שאסור להיות חמץ בבית ישראל מחצות היום של ערב עד כלות ז' ימי פסח, וכשבטל יום אחד מצוה זו שוב א"א לתקן אותו יום והוי חסרון שלא יוכל להמנות, משא"כ במילה סוף סוף ימול אותו ולא חיסר אלא מה שהשהה מלקיים [פי' חיוב הגורא], וכדברי מג"א מבואר בהדיא בחי' מהר"ם חלאווה עי"ש בפירושו ובפסק הלכה ומטעם דקדים איסורא דחמץ וכוונתו כמו שבארנו מתחלה.

איבא דבמחצית השקל הוסיף להקשות גם סתירה בדברי המג"א מהל' שבת וז"ל, לא בהנתי הא גם מילה אפי' שלא בזמנה כל שעתא עובר וכמ"ש מג"א לעיל סי' רמ"ט ס"ק ה' ד"ה פדיון הבן דמה"ט מותר לעשות סעודת מילה שלא בזמנה בערב שבת דהוי זמנה קבועה, וכ"כ לקמן סי' תקס"ח ס"ק יו"ד מדברי התו' ע"ש ע"כ. וכן הקשה בשו"ת יהודא יעלה או"ח סי' קכ"ב ועוד אחרונים.

ולענין ד' ליישב שיטת המג"א והסתירה בדבריו, והנה דברי המג"א שהביא המחצית"ה הם בהל' שבת סי' רמ"ט סק"ה על דברי הרמ"א שכתב דסעודה שזמנה בע"ש כגון ברית מילה או פדיון הבן מותר לעשותה בע"ש אעפ"י שאין לקבוע סעודה בע"ש כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב, ע"ז כתב המג"א ומילה אעפ"י שעבר זמנה כגון שהיה חולה בשמיני מקרי זמנה קבוע דכל שעתא ושעתא זמניה היא דאסור להניחו ערל וכ"מ בתוס' מו"ק ח: ד"ה מפני ביטול ע"כ. י"ל שדייק התוס' שהיה שכתב שם וסעודת ברית מילה מותר לעשות בחול המועד דליכא שבחיה כדאמרין פ' קמא דכתובות ו' ה' דלא מברכין שהשחמה במעונו משום דאית ליה צערא לינוקא, אי נמי כיון שזמנו קבוע אין לבטל זה מפני זה, אבל סעודת פדיון הבן צריך עיון אם מותר לעשות במועד ואין לומר הא זמנה קבוע תינח בזמנה שלא בזמנה היא"ך יהא מותר וכו' ע"כ. ודייק המג"א מדכתבו כיון שזמנו קבוע אין לבטל זה מפני זה ולא חילקו בין מילה בזמנה או לא בזמנה כמו שחילקו בפדיון הבן, משמע דמילה תמיד זמנה קבוע בין בזמנה בין שלא בזמנה. הרי מבואר דס"ל להמג"א דמילה זמנה קבוע דכל שעתא ושעתא זמניה וזה סותר את מ"ש בהל' פסח דתשבייתו זמנה קבוע משא"כ במילה.

ודבריו מבוארים יותר בה' תענית סי' תקס"ח ס"ק י' אם מותר לעשות סעודת ברית מילה במי שקיבל עליו תענית וז"ל, דהתו' כתב במ"ק סוף דף ח' מילה מותר לעשותה בחול המועד כיון שזמנה קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת פדיון הבן צ"ע, ואין להקשות דאם זמנה קבוע תינח בזמנה שלא בזמנה היא"ך יהא מותר עכ"ל, וקשה הלא מצונו ג"כ מילה שלא בזמנה, אלא ע"כ מילה אע"פ שעבר זמנה כל שעתא ושעתא זמנה הוא דאסור לעמוד ערל, אבל פדיון הבן כיון שעבר זמנו יכולין לדחותו יותר כנ"ל לדעת התוס' ע"כ דברי המג"א.

אכן מצונו להמג"א בהל' מגילה סי' תרפ"ז סק"ה ד"ה בדאיכא שהות. גבי מצוות שנדחים מפני קריאת המגילה וז"ל ד"ה בדאיכא שהות, וה"ה מילה ומגילה, אבל בת"ה סי' רס"ו צידד לומר איפכא דכשיש שהות יקדים המילה וכשאין שהות יקרא המגילה, ונ"ל הטעם דיכול למול בתשע"י, [אמנם הפ"ג כתב דלא קי"ל כן להלכה דמילה עיקרה בשמיני]. אבל המג"א כאן ס"ל כתרומת הדשן דמילה נדחית מפני מגילה כי אפשר למול בתשע"י. והוא שישטות שהבאנו לעיל בהל' פסח דמילה נדחית מפני מצות תשבייתו ולא כמ"ש לעיל בהל' שבת גבי מילה בע"ש וכן מילה בחול המועד דמילה זמנה קבוע

הרודפים אותם, ובכך ניצולו. וזה יש לרמוז גם בכתוב בקריאה של שום ז' של פסח [במדרש כח דן], כאלה תעשו ליום שבעת ימים, כאל"ה גימ' נ"ו י"ם ג"כ נ"ו, כלומר ע"י קרבתו כאל"ה תעשו ותקנו ליו"ם שבעת ימים.

זה אלי ואנוהו. פירש"י כבבדו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע, ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים. מה ראו והיכן רמזאו, י"ל הנה בגמ' [שבת קלא:] דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר

תורתן של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

לפסח

למה קורין על כל ענייני המצוות ואמירת ההגדה בליל פסח בשם הכולל "סדר" כי כן אנו אומרים בפתיחת ההגדה כל דכפין ייתי ויכול, ורמזו בתיבת "סדר" שהוא ר"ת ס'ומן ד'לים ר'שים והבן (שמעיה טובה)

איתא בזוה"ק ובאריז"ל שבמצרים היה הדבור בגלות. י"ל בדרך צחות ענינו איך שייך דבור בגלות, דבגלות מצרים מרוב העבודה הקשה וטרת האדם המרובים בבוא אדם המוכיח להוכיח חבירו בענייני קיום המצוות ועבודת ה' ועל שאינו ישר הולך, הרי מענה בפיו ראה נא איך אני מוטרד בטרדות הזמן ואיני יכול לדקדק באורח זו אהלך ולהקדיש תעותי לעבודת ה', והי' דבורו של המוכיח בגלות מלבד דברי תוכחה אל העם, ובגאולתם ממצרים יצא גם הדבור מהגלות, היינו דבורו של המוכיח והמעורר לב האדם אל עבודת ה' באמרו לחבירו הלא כעת אין אתה עוד בגלות ואינך מוטרד ונדרף, קיים נא את המצוות כהלכתו ועבודת את ה' כראוי בשמחה וטוב לב (שמעיה טובה)

מה נשתנה הלילה כו', כאן הבן שואל ד' שאלות, והענין הוא שאנו עושין בלילה הזה ב' ענינים, הא' על העבודות שהם אכילת מצה ואכילת מרור, והב' על החירות שהם הטיבולין והסיבה, ועוד שכל אחד כפול שעושין ב' זכירות המורה על עבודת, וב' זכירות המורה על חירות, ובאמת לכאורה היה די בזכרון אחד או

ממלכות בית דוד היה בשביעי של פסח שקפץ נחשון בן עמינדב עד חוטמו לתוך הים במסירות נפשו וזכה למלוכה, וגם שבט בנימין צעיר רודם שירדו לתוך הים זכו למלוכה לפי שעה היינו שאלו מבנימין, על כן ותהי לחוק בישראל התמנות כל הממשלות בשביעי של פסח, ועוד יתבאר בזה א"י.

ונ"ל עוד טעם, דהנה כל מושל נקרא פרנס הדור, כענין שאמרו כמה פעמים בגמ' לדור שאתה פרנסו וכיוצא [ברכות כה.], והטעם כי על ידי המושל והנשיא כפי אשר ידריך את הדור כן תהיה הפרנסה, כענין שאמרו ויהי בימי שפוט השופטים [רות א א] [ודרשו חז"ל דור ששפטו את שופטיהם [ב"ב טו ע"ב] על כן] ויהי רעב בארץ, עד שעמד בועז לנשיא ונתתהו שובע בעולם (כי שמעה בשדה מוא כי פקד י"י את עמו לתת להם לחם [רות א ו]) תירגם שם המתרגם בזכותה דבועז צדיקא וכו' עיי"ש, על כן נקרא הנשיא והמושל המדריך את הדור בשם פרנס, והנה אמרו רז"ל קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף [פסחים קיח.], והנה ביום ההוא אשר מסוגל לנס גדול קריעת ים סוף, בקלות הוא יצא חסדו קדוש יעקב לגזור פרנסה טובה לישראל אפילו ח"ו אין בידם זכות כל כך, ושמעתי מפי קדוש מחותני הרב הקדוש מהרצ"ה מזידיטשוב זצוק"ל, מלאכת אכיל נפש שהתירה התורה בכל יום טוב, הנה נכתב בתורה אצל שביעי של פסח, כי קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, והנה לפי דברינו הנ"ל תשכיל בטוב טעם מנהג ישראל למנות פרנסו הדור בשביעי של פסח דייקא. (בני יששכר מאמרי פסח מאמר יג)

לשביעי של פסח

מנהג אבותינו תורה היא לעשות כל התמנות הראשים בכל קהלה בשביעי של פסח. נ"ל להיות ההתמנות הראשון

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאמן וצוק"ל

מנהגי חג פסח

המשך מנהגי חג הפסח במחיצת רבינו האור מלא זיע"א

לז. "לירוחק" נטל רק רבינו ידיו. מ. ברכת אשר גאלנו וכו' אמר כמו שנדפס לח. "לכרפס" לקח חתיכה קטנה, פחות מכזית צנון, ממה שהיה על השלחן ולא מהקערה, וטבל במי מלח, וחילק לכל המסובין, ואחר שחלק לכל, אמר הברכה ואכל. ט. ב"יחזק" נטל המצה האמצעית מן המפה וחלקה לשני חלקים כנוהג, והראה לבנו שיאמר איזה הגדולה, וחלק האפיקומן כרך במטפתח והניחו מראשותיו תחת הכר. מ. קודם אמירת ההגדה גילה קצת מן המצה לפניו, קיפל קצה כיס המצה למעלה עד שנתגלה המצה הלינונה, ואמר ההגדה בקול גדול. מ. ה. לא חלמה, הנה בניקוד ציירי כמו שהוא במשנת חסידים ובסידור ר' אשר ז"ל. מ. מזוג לו כוס שני ובנו ואחר כך נכדו שאלו מה נשתנה, ואחר ששאלו בנו ונכדו חזר ואמר בעצמו מה נשתנה וכו', ואמר בנוסח הנדפס בסידור ר' אשר.

מ. אמירת ההגדה בליל ראשון, אם היה שהות אמרו במיתנות וגם הרבה בדברי תורה, ואם לא היה במיתנות, כדי לאכול האפיקומן קודם חצות (שליש שיטתו היה זה בשעה אחד עשר וחצי לפי השעון המקומי) והמסובין אמרו עמו יחד בקול. מ. והיא שעמדה אמר בישיבה, וכיסה המצות ואחר הכוס בידו והגביהה.

מ. באמרו דם ואש וגו' והעשר מכות ודצ"ך וכו', שפך מן הכוס עצמו לקערה, ואחר כך הוסיפו על הכוס למלאות. מ. באמרו מצה זו, מרור זה, היה נותן ידו על המצה ועל המרור. "לפיק" אמר בישיבה, ואחר הכוס בידו והגביהה, והמצה היה מכוסה. אמר להודי ולמזה בדרך וכו' וסיים נאמר (נהנ"ו) בסגול"ל לפניו שירה חדשה הללויה, ואחר כך אמר הלל בישיבה.

נא ציצית נאה ספר תורה נאה. הנה בתיבת ואנוה"ו יש תיבת נא"ה, ונשא ג' ווי"ן, איתא בתיקוני זוהר [צ"ב ע"ב] דתלת גוויין דלבושין דשכינתא אינון תלת ווי"ן דויסע ויבא ויט, והם ג' ווי"ן מה שנוהר מתיבת ואנוה"ו, והם לבושהו דשכינתא, ע"כ אמרו חז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים היינו לבושיין דשכינתא.

זה אלי ואנוהו. כתב שפתי כהן על התורה ב' ורא עה"פ לכן אמור לבני ישראל אני ה', כי אני ה' גימ' פ"ז אחד יותר על מספר אליהם, ובזה יצאו ממצרים, וז"ש וזה לך האות כי אנכי שלחתיו אות יתר על אליהם עכ"ל. ולפי"ז י"ל זה אלי ואנוהו צריך את אל"ל אל נ"ו שבתית ואנוהו יעלה בגימ' פ"ז כמספר אני ה' והיה ובשם זה יצאו ממצרים.

בינה לעתים

פירוש נחמד מרבינו בעל "תפוחי חיים" על הפיוט אחד מי יודע

לתקן עולם במלכות שדי. תשעה ירחי לידה. כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחד שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר. כי במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה וכשיצא אב מלאך וסורו ומשכחו, ופירשו בספה"ק שע"ז יקל לו להשיג ולהבין התורה וזולת זה לא היה משיג. וז"ש 'להקל'. א"י עפמ"ש בספרים אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה התורה לעצמך כי לכך נוצרת, שללמוד לבד למד במעי אמו ולא הוצרך לצאת. עשרה דבריא. כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחד שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר. כי עשרת הדברות יש בו להקל ולהחמיר לדוגמא מש"כ בזוה"ק בענין נגינת טפחא שהוא מפסיק בלא תרצח וכו' וזולת זה לא היה אפשר לקיים אפי' המצוה הראשונה בתורה פו"ר, וכן מיתת ב"ד וכדומה.

אחד עשר כוכביא. כל דבר שהיה בכלל ויצא לדון בדבר החדש אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירונו הכתוב לכללו בפרשו. אי אתה יכול להחזירו שנסארו י"א שבטים כי נסעו מן האחוה כח"ש נסעו מזה, אעפ"י שכיהי אותם כוכבים והוציאו את יוסף מכלל שמכרוהו ולא הוחזר להיות ביחד אתם באחוה עד שהקב"ה סיבב הענין שיתחברו בחזרה, וכמ"ש שא נא לפשע וכו'.

שנים עשר שבטיא. דבר הלמד מענינו ודבר הלמד מסופו. שהיו ביניהם שלמדו מענינו כראובן שאמר אל תשפכו דם ויהודא מה בצע כי נהרוג את אחינו, כחכם עיניו בראשו ורואה את הנולד, ומהם שלמדו רק מסופו אחר זמן מה שגרמו במעשיהם עם יוסף וכדומה.

שלושה עשר מדיא. וכן שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם. ויכריע ביניהם בין המקטרגים להיות מדת הדין והממליצים להיות מדת הרחמים, והקב"ה מכריע להיות רחום בדין, ופי' בספה"ק בחדס ואמת שע"י הבטחת הקב"ה בחדס הוי בדין שיבא, כי אומר ועושה והיינו ב"ג מדות של רחמים.

אחד מי יודע וכו'. יש לומר כל הפיוט מקביל ל"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, והם נגד י"ג מדות של רחמים כמ"ש בספה"ק ע"י בני יששכר בכמה מקומות, וי"ל לענייננו:

אחד אלהינו שבשמים ובארץ. נגד מדת קל וחומר. י"ל רמז שק"ו הוא כנגד ה' אחד שיש בו ב' בחינות רחמים ודין, וזהו 'קל' ו'חומר'.

שני לחות הברית. כנגד גזרה שוה. ב' טורי הלוחות מקבילים זה כנגד זה כיודע. שלושה אבות. כנגד בנין אב מכתוב אחד ומבנין אב משני כתובים. כי יצחק היה בנין אב מאב אחד ויעקב מב' אבות, ביחד חוט המשולש, א"י שבאברהם יצא הוזהמא ע"י ישמעאל וביצחק ע"י עשו ונשאר יעקב בנין נקי ומובחר.

ארבע אמהות. כלל ופרט. שהאמהות יצאו מכלל שאר הנשים כבריה חדשה וכן שהיו עקרות ונפקדו.

המשה חומשי תורה. פרט וכלל. שהתורה מכילה מצוות פרטיות וכלליות כעין לאו שבכללות וכדומה, א"י שהתורה היתה ב' הקב"ה ונתנה לישראל, או שהיא מעט הכמות ורב האיכות ע"י תושבע"פ, או שחמשה חומשי תורה נכללו ביחד לתורה אחת.

ששה סדרי משנה. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. תושבע"פ אי אתה דן אלא כעין הפרט, לפי רוח תורה שבכתב.

שבעה ימי שבתא. כלל שהוא צריך לפרט ופרט שהוא צריך לכלל. כי מחד לשבא לשבא, וכמ"ש ששת ימים תעבוד בשביל שיום השביעי יהי' שבת לד"א, ולהיפך השבת משפיע לכל השבוע כמ"ש בזוה"ק.

שמונה ימי מילה. כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא. במצות מילה משונה מכל העמים שהם רבים וישראל מעט מכל העמים, ועל הכלל כולו יצא כענין שאחז"ל לא גלו ישראל אלא שיתוספו עליהם גרים ולהפיץ אמונות הש"ת בגוים

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

לכבוד יומא דהילולא של רבינו רשכבה"ג מרן יחזקאל פאענט זצוק"ל בעל מראה יחזקאל מקארלסבורג,

נביא כאן תמצית דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר דרש במעמד "נזר הרבנים" לרגל התעשרות אברכי כולל הוראה שע"י כולל אהבת ציון זיבנברגן - אדר ב' האי שתא - אשר נתייסד ע"י רבינו המראה יחזקאל, ובו מובא בקצרה מקצת פעולתו של רבינו אשר פעל במדינת זיבנברגן - טראנסלווניה אשר היתה תחת הנהגתו.

=====

ושלמים וביניהם גאונים וצדיקים מפורסמים במשך הדורות ההם, ידוע שמרן הרא"ק בעל דברי יואל מסאטמר התבטא פעם ואמר "מי יודע היאך היינו נראים לולא פעלו של המראה יחזקאל".

בין שאר הפעולות יסד את כולל אהבת ציון - רבי מאיר בעל הנס, לחזק את הישוב בארץ ישראל, ואח"כ עלו אנשי זיבנברגין לארץ ונתמכו ע"י הקהילות בז"ב באמצעות הכולל. כל הנ"ל הוא בקיצור נמרץ, וכל מעשי תקפו וגבורות ופרשת גדולת רבינו המראה יחזקאל הלא הם כתובים בספר "מרכבת יחזקאל" אשר הוצאנו לאור לפני כעשור.

לימים קנו שטח ובנו שכונת יוצאי זיבנברגין בעיר העתיקה ירושת"ו שכונת שמעון הצדיק, שם התגוררו רבנים ובע"ב יוצאי ז"ב ביניהם הגאון ר' אהרן פישר ב"ר שלמה אביו של ר' ישראל יעקב פישר - ראב"ד ירושלים זצ"ל ועוד.

הרבנים זקני שארית הפליטה האבד"ק בראשוב וואשערהעלי טשעיק סאסרעגען טורדא סעבען קארלסבורג ועוד שעלו לארצה"ק אחר המלחמה דאנו לחדש את פעילות הכולל ולחזק את יושבי ארצה"ק יוצאי ז"ב ולהקל עליהם את עול הפרנסה, מפעל אשר מטיב עם אברכים ומשפחות מצאצאי יוצאי ז"ב. וכאן המקום להודות להנהלת הכולל שיח"י הממשיכים את המפעל הקדוש הזה אשר המה שלוחי דרבנן מן המראה יחזקאל והישמח משה וכל הגאונים הצדיקים שפעלו בכל כחם להחזקת הכולל.

בגמ' ברכות (כ"ז ע"ב) ואמרו ליה (לרבי אלעזר בן עזריה) נחא ליה למר דליהוי ריש מתבתא, אמר להו איזיל ואימלך באינשי ביתי, אזל ואמלך בדביתהו, אמרה ליה דלמא מעברין לך אמר לה יומא חדא בכסא דמוקרא וכו' אמרה ליה לית לך חירותא וכו' (שער לבן).

והקשה ביערות דבש (ח"ב דרוש יח) למה לא שאלה לית לך חירותא בראשונה, עיי"ש מה שתיירץ ע"פ דרכו. וזקה"ק בבני שלשים תירץ ע"פ דברי גמרא הוריות (י' ע"א) בעובדא דר' גמליאל ור' יהושע הוי אזלי בספינתא אל" (ר"י לר"ג) עד שאתה תמה עלי תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה ר' אלעזר חסמא ור"י בן גודגא שידועין לשער כמה טפות יש בים ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש, נתן דעתו להושיבם בראש, כשעלה שלח להם ולא באו, חזר ושלח ובאו, אמר להם כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם, עיי"ש וברשי"ה ששררה עבדות הוא לו לאדם לפי שמוטל עליו עול רבים. ועל כן לא שאלה דביתהו בתחלה לית לך חירותא, כי אם השירות הוא עבדות צריך כח לשירות את הרבים טוב יותר אם הוא צעיר לימים ובחור בכחו ע"כ אמרה בראשונה דלמא מעברין לך, והשיב לה יומא חדא בכסא דמוקרא, וכששמעה את תשובתו שמקבל הנשיאות לחשיבות ולכבוד שפיר אמרה לית לך חירותא. ע"כ

ונראה לי ליישב באופן אחר, ששאלתה היתה הלא לא ישמעו לך ויעברו על דברך כי צעיר לימים אתה, והוא לא הבין שאלתה וסבר כונתה שיעבירו אותו, ע"ז השיב לשתמש יומא חדא וכו', ואז תקנה ואמרה כונתה היתה שאין לך חירות ולא ישמעו לך, ולכן נעשה לו נס וכו' אבל לא הועיל כי הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי וכו'.

נמצא לפי"ז שצריך ב' כוחות גם צעיר כראב"ע בן י"ח וגם חירותא, והסיבה לזה עפי"מ ש' בגמ' יבמות (טו:) פסוק זה שר העולם אמרו, נער הייתי גם זקנתי מאן אמריה, איילמא קב"ה מי איכא זקנה קמיה ואלא דוד אמריה מי קשיש כולי האי, אלא שמע מינה שר העולם אמרו, וכתבו התוס' שהוא מלאך מט"ט, וכתבו המקובלים ע"י רגל ישרה ערך מט"ט כשהוא ביצירה נקרא נער ונשואו עולה לבריאה נקרא זקן, והנה בריאה הוא למעלה מיצירה לכן לבריאה צריך כח זקנה וליצירה בלבד די בכח נער. כי לנשיא שהוא צעיר כנער לא ישמעו העם באמרם הלא צעיר הוא לימים ואין לדעת זקנים, ולזקן ג"כ לא ישמעו באמרם כבר זקן הוא ואבד סברו, לפיכך צריך שיהיה בו בנשיא ב' כוחות גם זריז כנער וגם זקן שדעתו מיושבת עליו, וזה שהתאונן ראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה והרי יש בי כח נער וגם מראה זקן אעפ"כ לא זכיתי וכו'.

ויהי רצון שירחם ה"ת על יושבי ארצה"ק הנתונים בצר ומצוק מבית ומבחוץ כתיב בסדר סליחות זכור ה' חבת ירושלים אהבת ציון אל תשכח נלצח יה"ר שנזכה לעורר את האהבה הלזו וענינו תראינה בנחמת ציון וירושלים בב"א.

הרבנים היו ספרדים, בינתיים בשנות תק"ע בערך החלה נהירה גדולה של יהודי אשכנז ביניהם תלמידי חכמים שוב"ם והדיין ר' משה דאמאן, בשנת תקפ"ג כבר היו יהודים מפוזרים בכפרים ומושבות ברחבי המדינה.

רבינו המראה יחזקאל שימש בתקופה זו כרב העיר טערצאל (הונגריה), בשנת תקע"ט כשהיה מרן המראה יחזקאל אצל הרא"ק מקאליב זיע"א אמר לו הרא"ק בזה"ל: הרב מטערצאל יידע כי רבנות טובה ממתינה לו בקארלסבורג מדינת זיבנברגין, הרבה יש לתקן במדינה זו.

באותם ימים גם פנו ראשי הקהילה אל מרן החתם סופר וביקשו למנות להם איש נשיא אלקים ולהכתירו לרב המדינה, והוא הציע להם את רבינו המראה יחזקאל ששימש אז רב בטערצאל.

המראה יחזקאל הגיע בשנת תקפ"ג ומצא מדבר שממה ועוזבה גדולה בלי תלמודי תורה, השוב"ם היו קלי דעת שלא נבחנו מעולם, בלי מקוואות, רק בורות מים ונהרות, שמירת

שבת פרוצה, גיטין וקידושין ע"י קלי דעת וכו'.

רבינו החל לתקן את כל הנ"ל העמיד תלמידי תורה הביא מלמדים שוב"ם יראים, תיקן תקנות בעניני שבת כשרות גיטין וקידושין, וכל זה ע"י שניתנה לו סמכות מן השלטונות עד כדי

עונש מאסר ומלקות. לצורך כך ערך מסע ארוך ומפרך ברחבי המדינה הארוכה מארץ מדה באמצעות מרכבה מלכותית שהועמדה לרשותו רתומה לארבעה סוסים, כך נהג מדי שנה בשנה הלך ונסוע מכפר לכפר ומישוב לישוב, הקים קהילות, מינה רבנים ודיינים ושוחטים, בנה מקוואות והשגיח על כשרותן ובמשך כ"ב שנה טיהר את כל המדינה ועשאה למרכז ת"ח ויראים, עד שהיתה אימרה שגורה בפי הבריות שנים לאחר מכן: "המראה יחזקאל עשה מגויים יהודים, בנו הרא"ק הרמ"מ מדעש עשה מיהודים תלמידי חכמים, ובנו הרא"ק ר' משה עשה מת"ח חסידים.

לאחר הסלקותו של המראה יחזקאל כ' ניסן תר"ה הלך הישוב היהודי ברחבי המדינה והתפתח במהירות משום שניתנה רשות ליהודים לגור בתוך הערים, המוני יהודים עלו ובאו מן הארצות השכנות והישוב במדינת זיבנברגין (טראנסלווניה) היה מרכז התורה והחסידות הגדול ביותר עד השואה (מלכד פולין). גדולי הרבנים והאדמו"רים החזיקו שם ישיבות גדולות ומפורסמות טאשנאד סאטמאר סעקלהיד מרגארעטין קראסנא דעש ועוד ועוד אשר שם נתגדלו תלמידי חכמים חסידים יראים

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, היום הזה בו זכינו שמ"ג אברכים וכו' להתעטר בכתר הוראה ג"ם ברוך יהיו.

ובכן עצם לימוד ההוראה דבר גדול מאד וזה תכלית הלימוד לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, וכן כתב רבינו המאירי (יומא כו:) וז"ל: שכמה ראינו שידעיתם גדולה בתלמוד שאינם יודעים לכון שמועה אחת להלכה ולמה שראוי להורות מכחה, וכמה מוחזקים בחדרי תורה, וכשהוראה מגעת לידם אף הפתח אינם מוצאים.

וע"י לשונו הטהור של מרן החת"ס (ח"י חולין ז.) כתב, והי לך לשון הריב"ש סי' רע"א וכמה חכמים ראינו בעינינו מפולפלים וחריפים בהיות דמעיילי פילא בקופא דמחטא, ועל כל קוץ וקוץ אומרים תילי תילים קושיות ותירוצים, ולפום חורפא לא סלקא להו שמעתא אליבא דהלכתא ואומרים על אסור מותר ועל מותר אסור.

ועתה זה גדלה שמחתי שבעתיים באשר מה שעשיתם הוא המשך פעלו של זקה"ק מרן רבינו בעל "מראה יחזקאל" מייסד הכולל לפני כמאתיים שנה, ויישר כחכם על כך.

והנה כאן המקום לתאר בקצרה מה הוא כולל זיבנברגן, וע"כ הנני חוזר עתה מאתיים שנה לשנת תקפ"ג

זיבנברגין היתה נסיכות השייכת לאוסטריה הגדולה אבל מדינה בפני עצמה, יהודי המקום היו בחלקם יוצאי תורקיה ומעט אשכנזים שהגרו מפולין ואשכנז לצורך פרנסה עבודת אדמה ובניהול אחוזות האצילים, היהודים דרו ברובם בכפרים מבודדים טרם ניתן אישור לגור בערים מלבד העיר קארלסבורג בה גרו יהודים, המדינה כללה 7 ערי מבצר "בורג" או "וואר" ובראשם הבירה קארלסבורג, ועל שמם נקראת המדינה זיבן בירגין.

המדינה היתה מקום פרנסה אבל בשפל גדול ברוחניות, יראי ד' היו בודדים, אח"כ נוסדו קהילות קטנות בסביבת דעשע איקלוד בעטלאן וואשערהעלי שהיו מסונפות לקהילת קאלסבורג, רוב העם היו עמי הארץ ורוחוקים משמירת מצות, לא היו תלמודי תורה, מקוואות, ס"ת ותפילין ד' מינים כשרים וכיו"ב.

תשיית לראשו עטרת פז

ברנשי גיל וחרווה הננו משגרים עטרת ברכות ותהילות קדם פני עטרת ראשינו ותפארתינו

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל התמנותו והכתרתו לתפארה בתואר

נשיא כולל "אהבת ציון" זיבנברגין

צדקת רבי מאיר בעל הנס

בארץ הקודש

כחוקת אבותיו רבינו רשכבה"ג

בעל "מראה יחזקאל" זיע"א ובניו אחריו

וברכתנו צרופה בזה למען יאריך ימים על ממלכתו, יצו ד' אתו את הברכה חיים עד העולם, ויצליח בכל אשר יפנה להמשיך ולהרבות בפעליו ובמעשיו הקדושים לתורה ולחסידות, ולתרביץ תורה ומוסר וחסידות, ויכח לראות פירותיו מתוקים וצלם נאה, מתוך רוב נחת ואישר ומתוך מנוחת ושלווה הנפש והרחבת הדעת עד ביאת ינון בב"א

מברכים מעומקא דליבא

מכון בני שלשים מערכת הצבי והדק
מתפללי ולומדי ביהמ"ד בני שלשים